

Korte leergang klassieke retorica
'Bewogen beleid door bezield spreken'

Vrijplaats voor het denken

Waarom retorica

Hoe wapenen we ons in deze onzekere tijden tegen fake news en valse autoriteiten? Hoe geven wij in een tijd van informatieovervloed beleid betekenisvol vorm? Hoe traint u tegelijkertijd uw denkkracht en overtuigt u anderen met uw verhaal? Het is de retorica die ons hierbij kan helpen. Retorica geeft ons inzicht in de kracht van het woord en leert ons feiten in een bezielde context te plaatsen. In deze leergang maken we kennis met de klassieke retorica. We leren de ziel van anderen in beweging te brengen om zo te komen tot bewogen beleid. Hierbij wordt de gehele mens in het spel gebracht.

Wat onderscheidt retorica van ander spreken?

Zinvol handelen in professionele praktijken vereist de kunst om beleid te verbinden met relevante waarden en daarbij aan te sluiten bij het persoonlijke. Goed bestuur vereist zuiver denken, schrijven en spreken. Maar hoe doen we dat? Hierbij zijn twee zaken van belang. Aan de ene kant gaat het om helderheid en duidelijkheid. De nadruk ligt hier op scherp redeneren, het maken van de juiste onderscheidingen en op het goed kunnen analyseren. Maar tegelijkertijd dient niet alleen het verstand ingezet te worden. Wat we zeggen zal ook gevoelsmatig moeten resoneren bij het publiek en hun ziel moeten bewegen. Het gaat erom te verbinden. De woorden moeten als het ware in de ziel van de toehoorder gelegd worden. Wie overtuigend wil zijn, dient ervoor te zorgen dat zijn of haar redeneringen niet alleen verstandelijk, maar ook gevoelsmatig en intuïtief aanspreken.

Het is daarom belangrijk te spreken vanuit een omgevingsbewustzijn oftewel een besef van het zinsverband, de context waarin de spreker het publiek wil opnemen. Zo dient naast het koude ‘wat’ van de feiten, het warme ‘wie’ van de betrokkenen meegenomen te worden. Met klassieke begrippen aangeduid: naast *logos* (het verstand) zal steeds ook het *ethos* (het karakter) en het *pathos* (de emoties) in het spel gebracht moeten worden. In deze cursus gaan we daarom op zoek naar een inclusieve vruchtbare wijze van denken en spreken om effectieve invloedstijlen te ontwikkelen voor betekenisvol bestuur en beleid. Hiertoe behandelen we de verschillende registers van het taal- en denkvermogen van de mens. Dit doen we aan de hand van de klassieke retorische traditie. We maken gebruik van teksten van grote klassieke denkers als Gorgias, Plato en Aristoteles. De zo verkregen inzichten koppelen we vervolgens aan een praktische analyse van toespraken van hedendaagse politici en andere publieke personen.

Voor wie is deze leergang bedoeld?

Iedereen is gebaat bij retorica en daarom worden op veel buitenlandse scholen kinderen daar al meer in getraind. Deze leergang richt zich op bestuurders, leidinggevenden en professionele consultants in media, bedrijfsleven en bij de overheid. Maar ook andere beroepsgroepen waarbij communiceren met groepen, cliënten en publiek een belangrijke plaats inneemt zijn van harte welkom. Voor deze cursus is geen specifieke voorkennis vereist.

Wat is het programma?

Dag 1 (vrijdag): We bespreken de zin van retorica in onze tijd met aandacht voor de retorica van Gorgias en Plato's kritiek. Je krijgt een inleiding op de retorica van Aristoteles met de overtuigingsmiddelen ethos, pathos en logos. 's Avonds diner ter inspiratie en reflectie.

Dag 2 (zaterdag): Na de theoretische behandeling van retorica richten we ons op praktische zaken als stijl en uitdrukkingswijze, structuur en opbouw van het betoog, retorische stijlmiddelen, waarheid en alternatieve feiten. We analyseren bekende toespraken van hedendaagse politici. Tot slot ontvang je een huisopdracht voor de terugkomdag.

Dag 3 (terugkomdag): We beginnen met terugkoppeling van ervaringen met het toepassen van de opgedane kennis in de praktijk. Daarna houdt elke cursist een redevoering die we onderling evalueren. De dag wordt afgesloten met een slotbeschouwing door de docent.

Welke werkvormen worden aangeboden?

Naast uitleg van de docent en het steeds interactief bespreken daarvan behoort ook het gezamenlijk bekijken en evalueren van video's van toespraken van hedendaagse politici tot de cursus. Om voldoende ruimte te bieden aan persoonlijke inbreng en begeleiding is deelname gemaximeerd op 12 cursisten. Zoals bij alle leergangen streven wij ook hier naar een mix van deelnemers uit de profit- en non-profit sector. Cursusmateriaal zal elektronisch door de docent vooraf ter beschikking worden gesteld.

Wat is de studiebelasting?

De bijeenkomst op vrijdag vereist ongeveer twee uur aan voorbereiding welke bestaat uit het lezen van beschikbaar gesteld leesmateriaal. De bijeenkomst op zaterdag vereist geen voorbereiding. Voor de laatste bijeenkomst wordt thuis een redevoering geschreven en voorbereid.

Wie is de docent?

Dr. ir. Emanuel Rutten (1973) is filosoof. Hij is als docent en onderzoeker verbonden aan de Afdeling Wijsbegeerte van de Faculteit Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Ook is hij verbonden aan Centrum Ethos voor maatschappelijke transformatie en Filosofische School Nederland. Zijn onderzoeksterrein omvat retorica, epistemologie, metafysica en dialectiek.§

Wat zijn de kosten?

De investering voor de leergang betreft €2650 (bijdragen, materiaal, overnachting, eten en drinken inbegrepen; vrij van BTW). We komen samen in De Nieuwe Schuur (www.denieuweschuur.nl), een beminneijke plek te Herpt/Heusden (nabij 's Hertogenbosch). Ben je geïnteresseerd mail dan naar programmacoördinator Jonathan Al (jonathanal@filosofischeschool.nl) voor een telefonisch gesprek waarin verwachtingen worden verkend en het programma nader wordt toegelicht. De eerst komende cursusdagen zijn vrijdag 26 en 27 mei 2023.

